

Ponedeljek

Posamezna številka 50 par.

Neodvisno glasilo
javnega mnenja
Izhaja vsak ponedeljek

Izdaja in ureja: MILAN PLUT, Cesta na Rožnik št. 5.

NAROČNINA: celoletno 12 din., polletno 6 din., četrletno 3 din.

31. st.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1921.

Leto I.

Najnovejša poročila.

Kraljeva prisega na ustavo.

Beograd, 6. novembra. Na današnji seji narodne skupščine je Nj. Veličanstvo kralj Aleksander prisegel, kakor to predpisuje člen 58. ustave. — Na-

rodni poslanci so kralja ob prihodu in odhodu iz skupščinske dvorane burno pozdravljali.

Razdelitev države na oblasti.

Beograd, 6. novembra. Včeraj je vlada predložila narodni skupščini zakon o razdelitvi države v oblasti.

Člen 1. tega zakona se glasi: «Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev se deli na 26 oblasti, in sicer: 1.) Bačka oblast; 2.) Beograjska oblast s sedežem v Beogradu; 3.) Bitoljska v Bitolju; 4.) Braniševska v Požarevcu; 5.) Varaždinska v Varaždinu, kateri pripadajo iz političnega okraja Murska Sobotna mesto in občina Dolnja Lendava, lendavska okolica in Dolnji Lakot; 6.) Vrbaska v Banjaluki; 7.) Dubrovačka v Dubrovniku; 8.) Zagrebska v Zagrebu; 9.) Zetska na Cetinju; 10.) Kosovska v Prištini; 11.) Krajiška v Karlovcu (v katero spada tudi občina Osilnica); 12.) Ljubljanska v Ljubljani.

To oblast tvorijo politični okraji Črnomelj, Kamnik (razven občine Motnik), Trojane in Špitalič, Kočevje (razven občine Osilnica), Kranj z Jezerskim, Krško (razven občine Velika Dolina), Litija, Ljubljanska okolica, Logatec, Novo mesto, Radovljica, Brežice, Sevnica, občine Veliki Kamen in Mrena sela okraja Kozje. Dalje Loška razven občine Št. Rupert, Iz županije reško - modruške pa občina Prezid.

13.) Mariborska s sedežem v Mariboru. Njo tvorijo mesta Celje, Maribor in Ptuj, dalje politični okraji Ljutomer, Maribor, Murska Sobotna (razven Dolnje Lendave, mesta in občine, lendavske okolice in Dolnjega Lakota), Trbovlje, Ptuj okolica, Slovenji Gradec. Okraj Kozje (razven Velikega Kamna in Mrena sela), sodni okraj okolica Celje, Vransko, Gornji grad, Šmarje, Laško (razven občine Št. Rupert), politični okraj Kamnik, občine Motnik, Trojane in Špitalič.

14.) Mostarska v Mostaru; 15.) Niška v Nišu; 16.) Osiješka v Osijeku; 17.) Podrinska v Šabcu; 18.) Potiška v Bečkerek; 19.) Raška v Novem Pazaru; 20.) Sarajevska v Sarajevu; 21.) Splitska v Splitu; 22.) Skopska v Skoplju; 23.) Tuzlanska v Tuzli; 24.) Sumadijska v Kragujevcu; 25. Občina mesta Beograda in 26.) Občina mesta Zagreba.

K zagrebski oblasti pride tedaj iz političnega okraja Krško občina Velika Dolina.

Člen 2. določa, da se moreta združiti dve ali več manjših oblasti v eno. O tem pa končnojavno odločuje oblastna skupščina. Vendar tudi te združene oblasti ne smejo imeti več nego 800.000 prebivalcev.

Detronizacija Habsburžanov.

Budimpešta, 6. novembra. Narodna skupščina je danes sprejela zakon o detronizaciji Habsburgovcev. Po končani seji je prišlo v kuloarjih do incidenta med poslancem karlistične grupe Smreczanjem in poslancem male kmetijske stranke Benkojem. Prvi ga je vprašal, je - li istina, kar piše časopisje, da je Benkoe na včerajšnji seji napravil opazko: «Karel je bil prvi de-

zterter, kajti on je prvi zapustil deželo», kar je Benkoe potrdil. Nato ga je poslanec Smreczany udaril v obraz. Poslanec Benkoe je hotel udariti nazaj, medtem pa so prišli drugi poslanci in mu to zabranili. Hotel je potem streljati z revolverjem, ki so mu ga pa Smreczanyjevi prijatelji izvil iz rok.

Pretendenti na madžarski prestol.

Praga, 6. novembra. «Čas» poroča, da bo v ponedeljek ministrski svet razpravljal o eventualni demobilizaciji za slučaj, da bo Madžarska vse točke trianonske mirovne pogodbe izpolnila in če bo iz sklepa parlamenta jasno razvidno, da je povratek Habsburgovcev na madžarski prestol brezdvomno za vse čase izključen. «Narodna Politika» piše k temu vprašanju: «Govor grofa Bethlena v madžarski narodni skupščini je dokazal, da potrebuje madžarski narod vse drugih in vestnejših voditeljev, ki ga naj ozdravijo od njegove domišljavosti, da postane vendar enkrat pošten sosed. Govor madžarskega voditelja je tudi pokazal mali

antanti, da mora ostati tudi potem še na straži, če bo Madžarska izpolnila stavljenе pogoje in bi s tem odpadel neposreden vzrok za sedanje poostrene ukrepe. Ako se bo izvršila zahteva velesil, da ima Madžarska čim prej izvoliti kralja, bo prišlo do nove napelosti in novih zapletljev, kajti sosedom Madžarske nikakor ne more biti vseeno, kdo bo zasedel madžarski prestol. Imenujejo se pa romunski kralj Ferdinand, en italijanski in en angleški kandidat. Nam kakor Jugoslaviji to ne more biti vseeno in zato se obe-tajo diplomatom male antante zopet vroči dnevi.»

Albanske meje.

Pariz, 6. novembra. Poslaniška konferenca je na svoji včerajšnji seji odobrila poročilo komisije za ureditev albanskih mej in je sklenila, da se na prihodnji seji, ki se bo vršila v ponedeljek ali torek, podpiše protokol o imenovanih mejah. «Temps» piše, da ostane albanska meja v glavnem ista, kakor je bila leta 1913. Izpremenjena

bo le na štirih krajih: 1.) Kraj Lim pripade ves Albaniji. 2.) Pot Debar-Struga pripade kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. 3.) Popravi se meja pri Prizrenu v korist Jugoslaviji. 4.) Severo - ozhodno od Skadra bo meja znatno pomaknjena naprej, da se zavaruje jugoslovanska Podgorica. (Ako odgovarja ta vest pariškega li-

sta dejstvom, potem nas misli antanta zopet opehariti, ker omenjene korekture mejne črte iz leta 1913. so tako

neznatne in brezpomembne, da nas nikakor ne morejo zadovoljiti. — Op. ur.)

Fante se zbirajo.

Ljubljana, 6. novembra. Danes je imel priti v vojašnico prvi del (dva letnika) rezervistov, poklicanih na šesttedensko orožno vajo in odgovarjajoče število rezervnih oficirjev. In mladi rezervisti so res prišli polnoštevno, z dobro napolnjenimi nahrbtniki in z dobro voljo, kakor je to pri naših fantih že navada. Da se je tudi pelo in vriskalo, tega menda ni treba posebej omenjati, ker to je znamenje korajže, ki je pri naših fantih še vedno doma. Red je naravnost vzoren in rezervisti priznajo vojaško disciplino takoj pri vstopu v vojašnico in ako je bil ta vpoklic samo nekaka generalna poskušnja, potem smo to preskušnjo odlično prestali.

Položaj je tak, da vpoklicani rezervisti najbrže niti ne ostanejo celih šest tednov pod orožjem, ker bo madžarska zadeva skoraj gotovo rešena brez boja. Glavne naše zahteve bodo izpolnjene in zato so bili vpoklicani rezervistov potrebni. Uspehe, ki smo jih dosegli, moramo zahvaliti v prvi vrsti naši odlični armadi, ker Madžari so se šele potem spametovali, ko jim je naša vlada zažugala z našimi divizijami. Ako naša armada tudi ne stopi v boj — svojo dolžnost je ona izvršila že s tem, da je pokazala svojo popolno pripravljenost in pravi bojni duh. Najbrže ostane vpoklic rezervistov samo nekaka generalna preskušnja, ki se je pa naravnost izborna obnesla.

Zudi Portugalci se branijo Karla!

Pariz, 6. novembra. Iz Portugalske poročajo, da tamkaj niso prav nič zadovoljni s predlogom, da naj bo Karel Habsburg interniran na Madeiri, ker bo to dovedlo do poostrenih policijskih odredb, kar bo tujski promet znatno poslabšalo, kar pomeni uničenje Madeire. Tukajšnji portugalski krogi se zelo ostro izražajo o Angliji, ki da ravna s Portugalsko kot s svojo malo kolonijo.

Uradniška pragmatika.

Beograd, 6. novembra. Ministrstvo za izenačenje zakonov, pri katerem posluje komisija za uradniško pragmatiko, izjavlja, da so v javnosti razširjene vesti o pragmatiki netočne. Narič je še v delu ter bo objavljen, čim bo gotov in javnost bo dobila priliko o njem razpravljati.

ZANIMIV INCIDENT V PARIZU.

Pariz, 6. novembra. V političnih krogih živahno komentirajo incident med italijanskim poslanikom v Parizu in zastopnikom papeža, nuncijem Terretijem. Italijanski poslanik je povabil papeškega nuncija k udeležbi pri svečani maši - zadušnici, ki so je brali v cerkvi sv. Magdalene za nepoznanega vojaka. Terretij pa se povabilu sploh ni odzval, ampak je ob isti uri sam daroval mašo v cerkvi sv. Srca za nepoznanega francoskega vojaka. Tukajšnji italijanski krogi so to zadržanje papeškega nuncija ostro kritizirali.

Jugoslavija in Bolgarska.

Klerikalci so se začeli potegovati v zadnjem času za to, da se Bolgarska ujedini z našo državo, da se doseže na ta način končno ujedinjenje vseh Jugoslovancev. Ker je jasno kot beli dan, da klerikalcev pri tem ne vodijo čisti motivi, posebno ker so to vprašanje načeli ravno sedaj, ob najneprimernejšem času, so dobili primeren odgovor. Ta odgovor jih je razjezil in posebno «Novi čas» govori o združenju Bolgarske z Jugoslavijo, kakor bi to bila — ideja klerikalcev, ki hočejo močno Jugoslavijo, ki ne bi bila eksploatacijski objekt za tujece.

Ideja združenja vseh Jugoslovancev pa ni nova in najmanj je ona klerikalna iznajdba. Le pogledjmo samo malo nazaj in videli bomo, kako stališče so zastopali klerikalci vedno v srbsko - bolgarskem

vprašanju! Srbija je vodila vedno — posebno zadnja leta pred vojno — velikopotezno jugoslovansko politiko. Bolgarska se je pa v odločilnem trenutku — zvezala z Budimpešto, Dunajem in Berlinom. In naši klerikalci nikdar niso našli dovolj psovka za jugoslovansko Srbijo in nikdar dovolj pohvale za Ferdinandovo Bolgarsko.

To so dejstva, ki jih klerikalci nikdar ne ovržejo. Ravnotako je pa tudi dejstvo, da so bili resnični nacionalisti pri nas vedno privrženci jugoslovanske misli in so pri tem vedno računali tudi z Bolgari kot delom enotnega jugoslovanskega naroda. Njihova krivda ni, ako je službena Bolgarska vodila pred vojno in posebno še za časa vojne tako poli-

tiko, da je bil njen vstop v Jugoslavijo po končani vojni — nemogoč.

In tudi danes je ta vstop še nemogoč, ker je v naši državi preveč klerikalcev, frankovcev in podobnih »narodnih« elementov, da bi kazalo pomnožiti jih še z bolgarskimi — »makedonstvujučimi«.

Kdo so ti »makedonstvujuči«? To so oni, ki so po vojni izvršili na Bolgarskem že neštne atentate in končno v Čustendilu ubili tudi ministra Dimitrova — to je bolgarska država v državi, največja politična in socialna nadloga v deželi pred vojno in tudi še danes.

Pred vojno je na Balkanu, posebno na Bolgarskem, cvetelo takozvano komitaštvo. Komitaši so se borili v Makedoniji, vzgajani so pa bili za ta »poklic« v sosednjih nacionalnih državah, kjer so imeli tudi svoja središča. Na Bolgarskem so bili oni tako močni, da se jih je že zdavnaj smatralo za državo v državi, posebno ker so imeli močno zaslonbo povsod po Makedoncih v armadi, vseh državnih uradih itd. Ti komitaši so bili prava nadloga za vse, posebno pa za trgovce in sploh premožnejše ljudi, ki so jim morali plačevati precejšnje davke, ako so hoteli ostati — živi.

Ta komitska nadloga je postala posebno velika sedaj, po končani vojni. Makedonija ni nobeno polje več za delo komitašev, ker tam je jugoslovansko vojaštvo in orožništvo. Bolgarski komitaši so na ta način postali brezpredmetni, nepotrebni, posebno ker je Stamboljskijeva vlada smatrala za potrebno, da onemogoča vsako akcijo komitašev v Makedoniji, ker ni hotela priti v navskrižje z našo vlado.

Komitaštvo se je razvilo v poklic in ker vlada v tem poklicu danes brezposelnost, so ustvarili »makedonstvujuči« pravi teror na Bolgarskem. Atentati so se vršili eden za drugim, vlada pa ni pokazala dovolj odločnosti v boju proti »makedonstvujučim«, oblasti niso zasledovale atentatorjev in ako se je občinstvu samemu posrečilo atentatorja prijeti in izročiti policiji, se je dala atentatorju prilika, da je — ušel iz zapora. Zdi se, da so »makedonstvujuči« tako močna država v državi, da jim legalna vlada ni bila kos.

V Čustendilu ubiti in razmesarjeni minister Dimitrov je bil edini mož, ki je preganjal »makedonstvujuče« z vso energijo in se je tudi ponovno izrazil, da bo gotovo kmalu ubit. Mož je bil pogumen in je šel svojo pot, dokler ni prišel pri Čustendilu pod nože »makedonstvujučih«.

Take razmere vladajo danes na Bolgarskem in taka Bolgarska še ni dozorala za ujedinenje z Jugoslavijo, kakor tudi Jugoslavija še ni dovolj na znotraj konsolidirana, da bi mogla prenesti zvezo med klerikalci, frankovci in — »makedonstvujučimi«.

Za obžalovati je, da so razmere take, ali ker so one resnično take, ne bi bila Jugoslavija, razširjena na Bolgarsko, nič močnejša kot je danes, temveč še veliko slabša, ker bi jo slabili silni notranji boji. Klerikalci to dobro vedo in odtod njihova pesem o veliki Jugoslaviji, ki naj se razširi še preko Bolgarske!

Ujedinenje Bolgarov z ostalimi Jugoslovani je pesem bodočnosti. Do tega ujedinenja bo prišlo, ampak najpoprej

se mora Jugoslavija popolnoma konsolidirati na znotraj, najpoprej se mora ustanoviti na ozemlju od Triglava do Bitolja enoten narod s skupnimi težnjami in cilji, na Bolgarskem morajo pa zginiti »makedonstvujuči«.

Na ustvaritvi teh predpogojev za ujedinenje naj se dela in ko bodo ti predpogoji dani, bo prišlo tudi ujedinenje vseh Jugoslovancev od Alp in Adrije do Črnega in Egejskega morja.

Program

jugoslovanske napredne nacionalne omladine.

V Splitu izdaja jugoslov. napredna nacionalna omladina svoje glasilo »Pobeda« (Zmaga), ki v eni zadnjih svojih številok priobčuje obširen program napredne nacionalne omladine. Ta program priobčujemo v izvlečku, ker mislimo, da bi bilo dobro, ako bi se z njim seznanila tudi naša omladina.

Cela podlaga ideologije in dela nacionalistične omladine je etika.

Človeštvo je velika zajednica, v kateri je narod izrazita jedinica. Vrednost človeštva je sinteza vrednosti onega, kar daje vsak narod kot specifičen faktor človeški skupnosti. Vse vrednosti, ki jih je dala naša preteklost, veljajo za bodočnost samo v toliko, v kolikor jih je dal naš narod specifično kot rasa. Nacionalna omladina bo propagirala integralni nacionalizem v prosvetnem, pravnem, ekonomskem in socialnem življenju naroda.

Narodu, ki je eden, ali v preteklosti ni mogel organično živeti, je prva potreba da se mu to organično življenje čem prej omogoči do etniških jugoslovanskih mejnikov.

Država, kot organizacija, mora odgovarjati glavnim potrebam naroda. Zato mora ona sama prva biti enotna in da kot taka upliva na spopolnitev enotnega narodnega organizma.

Da bi tudi državni organizem odgovarjal tipu in zahtevam naše psihe, mora biti sam narod suveren državi. Njemu mora pripadati vsa državna oblast, ki jo izvršuje z volilno pravico. Narod s tem delegira zakonodajno oblast narodni skupščini, izvršilno oblast kralju in vladi, a sodno oblast sodnikom, ki so neodvisni od kateregakoli faktorja v državi.

Narod mora sodelovati tudi direktno v državnih funkcijah — v upravi samoupravnih enot, ki se formirajo po zemljepisnih in gospodarskih zahtevah.

Družabni razredi, ki so se skozi stoletja ukoreninili na zapadu, naj obstojajo pri nas samo v toliko, v kolikor organizirani ščitijo materijalne koristi svojih članov, ki jih pa morajo podrediti splošnim interesom naroda.

Prosveta ne more imeti vedno enakega tipa, ona se niti ne izposoja, niti ne presaja, njo se po potrebi in nalogi, ki naj jo izvrši, ustvarja. Glavna naša naloga je v tem, da najdemo vse skrivne glasove naše krvi, da ustvarimo našo specifično kulturo, da damo pomen obstoju našega naroda v zajednici človeštva.

Naše gibanje ni in ne sme biti akcija politične stranke. Cela nacionalistična praksa, z ozirom na današnje prilike, služi visokim in določenim etičnim ci-

ljem, ki jih ne morejo imeti navadne stranke.

Vse delo nacionalistične omladine se deli na notranje in zunanje delo.

Notranje delo je namenjeno v prvi vrsti samim članom a sestoji iz izgradnje popolnega jugoslovanskega rasnega tipa v kulturni, fizični, etični in socialno-ekonomski smeri.

Zunanje delo sestoji od izvajanja naših načel v najbližji okolici vsakega nacionalista.

Vse to delo zahteva razum konstruktivnega dela tudi negativno delo z destruktivnimi metodami.

Negativno delo gre za temeljitim iztrebljenjem vseh elementov, društev, skupin in strank, ki hočejo rušiti državni obstoj in edinstvo naroda. Pobijali bomo plemenski in pokrajinski separatizem, zgodovinske predsodke, vsaki verski fanatizem in netoleranco in vse neaktivne, škodljive faktorje v narodnem gospodarstvu, družbi in kulturi.

Naše pozitivno delo ima: vzbuditi ves narod v močno in sistematično akcijo, ki ustvari v narodu splošno navdušenje za misel narodnega in državnega edinstva, tako, da bo jugoslovanska misel utrjena v narodu kot neodoljiv instinkt; vzbujati in utrjevati v narodnih masah narodni ponos in samozavest, duh prave državljanske svobode, verske tolerance in socialne pravičnosti.

Napredna nacionalna omladina bo osnivala svoje organizacije najpoprej v Dalmaciji, potem v celi jugoslovanski državi, v vseh naših kolonijah izven države in v vseh evropskih središčih, kjer žive Jugoslovani.

Omladina bo podpirala vse obstoječe in bodoče politične stranke, ki odgovarjajo narodnemu jugoslovanskemu interesu.

To je prav kratek izvleček programa napredne nacionalistične omladine, ki se posebno po Primorju že prav živahno giblje. Glasilo omladine »Pobeda«, izhaja v Splitu tedensko in je zelo lepo urejevano.

Na stranpotih.

Pri nas so stranke in struje, ki hočejo voditi »veliko politiko« in mislijo pri tem, da je »največja« politika — nastopanje proti državi. Seveda, takrat, ko bi taka politika bila potrebna in koristna narodu, tem velikim politikom niti na misel ni prihajalo, da bi nastopali proti tuji državi, ki nas je sistematično uničevala. Ne, oni so postali »veliki politiki« šele v osvobojeni domovini, v kateri vlada tolika svoboda, da se jim ni treba ničesar bati in ako še tako perfidno padejo državi v hrbet v momentu, ko ji žuga nevarnost od zunaj.

»Avtonomista« ne jemljemo resno, ker vemo, da izhaja samo zato, da bi se moglo reči, da zagovarjajo klerikalno politiko tudi — »neklerikalci«. On samo dopolnjuje število onih klerikalnih lističev, za katere klerikalna stranka kot taka ne jemlje odgovornosti, vzdržuje jih pa zato, da potom njih razširja svoj pravi program, ki je odločno protinaroden in protidržaven. Tak organ klerikalcev je mariborska »Straža«, tak je »Domoljub«, »Novi čas«, »Avtonomist« in morda še kak zakotni listič. Vse te liste razširja in poroča katoliška duhovščina, ta steber

klerikalne stranke, ki zato tudi nosi vso odgovornost za pisavo teh listov.

V zadnjem času so šli klerikalci s svojo protidržavno barvo še bolj na dan. Na usta svojega voditelja dr. Korošca so se javno potegnili v zadevi albanskih mej, ki so za našo državo življensko vprašanje, za — Albance, češ, da jim delamo krivico! To trdi italijanska vlada in slepci bi morali spregledati, ko vidijo, da zastopa voditelj naših klerikalcev enako stališče kot — italijanski zunanji minister in to v vprašanju, ki je za našo državo eminentne važnosti!

V »Avtonomistu«, za katerega lahko rečejo, da ni njihov, so klerikalci še bolj odkritosrčni in tam stavlajo Italijo naravnost za vzgled Jugoslaviji! Seveda je treba za to veliko predznosti, ampak slovenska natura je že taka, da tudi take predznosti prenese brez protesta, kakršnega bi bil deležen tak očitno izdajalski list pri vsakem drugem narodu.

Zadnje dni so privlekli klerikalci na dan Bolgare in zahtevajo njihovo ujedinenje z Jugoslavijo, da bi dobili nove zaveznike — proti Srbom, da bi se jim vendar posrečilo razbiti njim tako neljubno državno tvorbo Jugoslavije.

Ni med nami razsodnega človeka, ki ne bi uvideval potrebe razširjenja jugoslovanskega ujedinenja tudi na Bolgarsko. Ampak to vprašanje niti od daleč še ni dozorelo, to je pesem bodočnosti in z Bolgari se bomo združili še-le potem, ko Korošci ne bodo več nosili pri nas velikega zvona, še-le potem, ko bomo Slovenci, Hrvati in Srbi resnično en narod in čim bolj bodo vpili po zjedinenju Bolgarske z našo državo naši klerikalci in frankovci, tem bolj bo to ujedinenje oddaljeno od nas, ker vse ono, kar zahtevajo in zagovarjajo naši klerikalci in frankovci, je naši državi — nevarno.

Kake namene imajo klerikalci s svojim izdajalskim početjem, kake cilje zasledujejo s tem? Ali mislijo, da s tem prisilijo merodajne kroge v državi, da jih začnejo povšečevati, da pred njimi kapitulirajo in jih pozovejo na vlado?

Najbrže bo to, in zato hodijo klerikalci zastoj svoja stranpota. Z izdajalci se ne paktira in ljudem, ki jim je država dobra samo, ako ona služi njihovim strankarskim koristim, se državna uprava ne more in ne sme zaupati, ker država je več kot oseba in več kot stranka!

Ali pa hodijo klerikalci po stranpotih zato, ker mislijo, da se jim posreči državo res razbiti?

To bi bila še večja zmota in po doseganjih svojih stranpotih pridejo v pogubo oni, ki po teh potih hodijo. Zato je sveta dolžnost vsakega zavednega Jugoslavana, da stori vse, kar je v njegovih močeh, da pride konec izdajalskega klerikalizma čim prej.

Kako stojimo?

Odločen nastop male antante, posebno Jugoslavije in Češkoslovaške, je imel svoj uspeh: velika antanta je odobrila vse njene zahteve, izvzemši morda zahtevo po odškodnini za mobilizacijo, od katere pa mi nikakor ne odstopamo, ker sicer bi si Mažari lahko privoščili ponovno kak »puč« s Karlom, ali s kom drugim.

Vojaške priprave se nadaljujejo pri nas in na Češkoslovaškem, ker na praz-

Nedeljsko pismo.

Ljubljana, 6. novembra 1921.

Gospod urednik! Naša koalicija v občinskem svetu ljubljanskem že deluje. Sicer je malo težko držati te ljudi skupaj, vendar stvar mora iti, sicer so svi trije zavezniki za vselej blamirani. Najbolj slabo se počuti g. župan, ki bi kaj rad pobegnili, pa ga še trdno držimo privezanega. Demokrati so rekli, da ne znamo reševati finančnih problemov. Zato smo tekli skupaj in v našem imenu je stavil sodrug Kocmur predlog, ki je v stanu Ljubljance osvoboditi vseh skrbi za eno leto.

V seji finančnega odseka pretekli četrtek je ta avtonomistični naš finančnik stavil predlog: Topničarska in »belgijska« vojašnica (novih imen ne priznamo) naj se podreata, opeka in kamen se proda, parcele na katerih stojte kasarne, gredo na prodaj. Opeko bomo v lirah izvozili

v Trst, država nam bo dala brezplačno voznino do Rakeka. Lire izmenjamo. Podiranje prevzame Ivan Ogrin, ki je znan iz demobilizacijskega tako požrtvovalnega dela, izvoz in izmenjavo pa g. Pesek. Tako bodo zadovoljni vsi.

Demokratski občinski svetniki, ki so prisostvovali seji, so bili konsternirani. Sicer je nekaj sitnih nasprotnikov vmes, ki ti znajo vsako besedo presekati, a to pot smo jim sapo zaprli. Može so se kar spogledali in na to oči povesili. Nekateri so se tudi za trebih držali, gotovo so jih obhajale slabosti sramu, da sami niso prišli na to idejo.

Mi pa pojdemo naprej kot dobrotniki Ljubljane. Posebna komisija izdeluje načrte in račune, kako bi prišli do denarja tako da bi ne bilo treba nobenih davkov plačati. Sedaj imamo v delu najprej naš Grad. Tu je obilo stavbenega materijala, ki bi ga lahko kar po »ridi« zavalili dol na tramvaj in na kolodvor. To bi nesplo zopet toliko, da lahko povisamo plače tistim trpinom, ki imajo v mestni zastav-

ljalnici tako težko delo opravljati potem pa, da lahko vse NSS-arje nastavimo v mestno službo kot ognjegasce.

Posebna komisija ogleduje »Kresijo«. Ta »Kresija« je last meščanskega fonda, ki jo ima v knjigah vpisano komaj s par sto kronami. Nese tudi ne posebno veliko. Ali bi ne bilo bolje, da jo poderemo in prodamo opeko? In skupiček razdelimo med meščane pa bodo lahko toliko časa dobre volje. Posebno potrebni bi bili starodavni in zaslužni meščani gg. Pesek in Babnik.

Zdaj iščemo, kje je še kakšna mestna hiša Ubožnica pride prva na vrsto. Pa kaj to! Šole, šole! Pomislimo samo na lice! To se bo razprodalo ko kafra.

Mi pa mislimo iti še naprej. Hišni posestniki tožijo radi visokih davkov. Zakaj ne poderemo po predlogu g. Kocmura hiš in ne prodajo materijala? Za dobiček jih obdačimo v prid občini. Cela Ljubljana naj se združi v eno veliko zadružno pod vodstvom gg. Pesek, Babnik, Ogrin in Kocmur pa naj začne s podiranjem:

opeko in vse drugo gradivo prodamo, najraje v Italijo, da izboljšamo valuto. Kakšen lep stavbeni prostor pa ostane med Sv. Križem in Rožnikom in Golovcem! Recimo da bo stal polovico tega kar se danes za kvadratni meter zahteva sredi mesta, koliko milijard je to! Od obresti dobi vsak bivši Ljubljančan rento. Posebne procenete pa dobi g. Kocmur za svojo idejo.

Finančni problem Ljubljane je rešen! Prvo delo avtonomistične koalicije je pokazalo, kako globoko premišljen je bil naval, ki je porušil demokratsko trdnjavo. Zidati, prijatelji zna vsak, to ni umetnost. Demokrati so po izlikanih potih delali 30 let. Zdaj pa je prišel čas podiranja.

Podrli bomo vsa mestna poslopja, podrli bomo Ljubljano, milijarde denarja bodo prišle s tem v Slovenijo.

Le naprej, vrla naša koalicija! Nismo koalicija sovraštva, kakor pišejo demokrati, mi smo koalicija za podiranje.

Dr. N.

ne obljube mi ne damo veliko. Karla so sicer odpeljali po Donavi, ampak to še ni vse; izvršiti se morajo vse določbe triansonske mirovne pogodbe, v prvi vrsti razorožitev Madžarske, da bomo imeli s te strani enkrat za vselej mir.

Po mirovni pogodbi sme imeti Madžarska samo armadico 35.000 mož, vseh šest oficirjev, in nekaj malo topov. To res ni veliko in s tem nas Madžarska ne bo vznemirjala, ampak ta določba mirovne pogodbe se mora resnično tudi izvršiti in to bomo dosegli samo, ako ostanemo — pripravljeni.

Na obljube velike antante ni veliko dati. Razorožitev bi se morala na Madžarskem izvršiti že zdavnaj in vendar ima danes Madžarska okoli 70.000 ljudi pod orožjem, navzlic temu, da je tam vse polno raznih antantinih misij in komisij, katerih člani pridno banketirajo po graščinah madžarskih aristokratov. Na te in take misije in komisije se ne moremo zanesti, dokler ne vidimo v njih tudi — naših zastopnikov.

Zato morajo ostati naše vojaške čete na madžarski meji — kot pritisk in kot znamenje, da se ne damo več vleči za nos.

Naše stališče je lahko, ker zahtevamo samo izvršitev mirovne pogodbe, ki so jo diktirale države velike antante. To je ne samo v našem interesu, temveč tudi v interesu zapadnoevropskih velikih sil, ki menda tudi vedo, da stavba, iz katere začenjajo padati posamezni kameni, ni solidna, velika antanta pa hoče, da je njena mirovna stavba popolnoma solidna.

Naj niti v Parizu niti v Londonu ne fantazirajo o kaki donavski federaciji, tudi ne v gospodarskem oziru, ker taka federacija ni v našem interesu. Karlov puč je pa pokazal, da znamo mi naše interese čuvati z vso odločnostjo naroda, ki hoče živeti svoje samostojno življenje in napredovati brez tujega tutovstva, ker smo zreli in polnoletni.

Stojimo torej čisto dobro, na madžarski meji in s puško «k nogi». In tako bomo stali, dokler se ne izpolnijo naše zahteve!

V antantinih krogih pravijo, da je Beograd najbolj «hud». To nas resnično veseli, ker vidimo v tem edino garancijo, da se bodo naše zahteve izpolnile. Z Madžarsko moramo priti na čisto in — prišli bomo!

Vprašanje Ljubljane.

Občinske volitve v Ljubljani so izpadle tako, da nobena stranka ni mogla prevzeti občinske uprave v svoje roke. Kot najmočnejša je izšla iz volitev demokratiška stranka in nič ne bi bilo naravnost kot to, da bi ona bila ogrodje novega občinskega sveta, druge stranke bi po svoji številni moči primerno sodelovale, posebno, ker je bilo že prvi dan jasno, da je koalicija klerikalcev, narodnih socialistov in socialnih demokratov — mrtvorajeno dete.

Za Ljubljano bi taka koncentracija bila zelo koristna in demokrati bi gotovo vpoštevali tudi vse pametne in umestne predloge sodelujočih strank. Ampak sovraštvo manjših strank do demokratov je bilo tako veliko, da so se združile in ponudile Ljubljani za župana — Peska, ki se pa ni vsedel na županski stolec, pač pa se je vsedel nanj dr. Perič.

Oseba sama po sebi čisto simpatična. Gotovo ima novi župan tudi čisto lepe, dobre in poštene namene. V javnosti še ni znan, ampak njegov prvi nastop je bil primeren in simpatičen. Pa kaj vse to pomaga, ko pa nima v občinskem svetu homogene večine, ki je ne bi združevala samo negacija, temveč tudi skupna načela in nekaj skupni pozitivni program? Brez večine s skupnim programom je pa tudi najboljši župan brez moči.

To se je že pokazalo, ker kakor hitro se je pristopilo k delu, so se pokazale med posameznimi deli večinske koalicije — globoke razpoke, ki so obstojale od nekdaj in so zgornile samo za toliko časa, dokler koaliciji ni bilo treba nič drugega delati kot kritizirati in napadati demokrate. Kakor hitro so se pa koalirane stranke vsedle k skupnemu delu, so takoj zazijale — razpoke in kmalu se je zaslišal klic po koncentraciji, češ, Ljubljana se nahaja v težkih razmerah in potrebno je, da vsi delamo na ozdravljenju razmer, na povzdigi mesta itd.

Čisto pravilno stališče, samo da so oni, ki ga sedaj zagovarjajo, prišli — prepoz-

no. Da se nahaja Ljubljana v žalostnih razmerah in da je nujno potrebno sodelovanje vseh, ako se hoče kaj napraviti — vse to ni nobena novost in na to bi se moralo misliti pri konstituiranju občinskega sveta, ko je koalicija potisnila popolnoma na stran najmočnejšo stranko, ki edina razpolaga s sposobnimi in v komunalni politiki izkušenimi možmi.

Ali morejo demokrati sedaj pozabiti na vse to in v odsekih biti na pomoči koaliciji, ki jo združuje samo in edino sovraštvo do njih?

Ne, demokrati tega ne morejo in upamo, da tega tudi ne storijo. Koalicija je bila velika v kritiki in sedaj ima priliko pokazati se tudi pri delu. Hotela je biti sama — naj torej sama napravi iz Ljubljane — paradiz...

Moskva dela kompromise?

Iz Moskve prihaja čudno poročilo: da je ruski komisar za zunanje zadeve, Čičerin, sporočil vladam onih velikih sil, katerim dolguje caristična Rusija lepe milijarde, da je sovjetska vlada pripravljena priznati (in, seveda, tudi plačati) vse ruske dolgovе do leta 1914. Seveda stavlja Čičerin pogoje: priznanje sovjetske vlade, sklenitev miru in obljubo, da nobena sila ne bo nastopila agresivno proti Rusiji in podobno.

Ne vemo, kaj porečejo na to ponudbo prizade te vlade, posebno vlada Francije, ki ji menda Rusija največ dolguje, ampak ponudba sama po sebi je nad vse značilna. Kdo se ne spominja boljševiškega vpitja ko so se polastili Rusije, da ne plačajo niti kopejke dolgov, ki jih je napravila buržujska Rusija brez vednosti in privoljenja proletarijata? To je bila ena od glavnih točk boljševiškega programa in na njo so bili boljševiki posebno ponosni, ker so mislili, da so napravili nekaj izrednega za ruskega proletarca s tem, da so napravili preko vseh državnih dolgov križ. In sedaj tak umik!

Vse to pomeni, da se boljševizem ruši in da se stvari razvijajo čisto drugače kot so si to predstavljali voditelji boljševizma. Ti voditelji so mislili podminirati ne samo vso Evropo, temveč ves svet in osrečiti človeštvo po svojih edino zveličavnih metodah. Mislili so, da ves svet trepeti pred njimi, da se že rušijo stari temelji in da se Evropa in ostali kulturni svet zato zapira pred Rusijo, da se obvaruje boljševiške nevarnosti.

Ti voditelji in njihovi pristaši so se nahajali v veliki zmoti. Evropa se polagoma, ali sigurno komolidira, delavstvo samo se ne navdušuje za socialne ekstreme, ker ga ruski vzgled uči, kam se s takimi ekstremi pride. Svet je gledal in gleda še vedno na Rusijo kot na nesrečno državo, v kateri se vršijo prav nenavadni socialni eksperimenti, s katerimi se je odpravilo vse postojee, ono, kar se je ustvarilo, je pa — sama nesreča, lakota in pomankanje vsega. Neodporna dejstvo je, da so boljševiki na Ruskem sicer vse državljane izjednačili in jih proletarizirali, ampak evropski in ameriški proletarec, četudi nima vlade v rokah, živi neprimerno boljše od ruskega tovariša, ki nima vso moč v državi v rokah in nihče ne hrepeni po ruskih razmerah.

Rusija pod rusko vlado ne pride naprej, ona izumira v lakoti in pomankanju in boljševiki si ne znajo pomagati. Iščejo pomoči v «buržujski» Evropi, ponujajo povračilo milijardnih dolgov, samo da bi dovedli Rusijo do rednih stikov z zunanjim svetom.

Ti redni stiki, ako pride do njih, prinesejo gotovo propast boljševizma v njegovi prvotni obliki. On se je že sam malo «popravlil», evolucioniral, redni stiki Rusije z ostalim svetom pa morajo dovesti do demokratizacije velike slovanske države in v interesu Rusije bi samo bilo, da se preokret ne izvrši prehitro, preradikalno, temveč stopnjema, da bi ga izvršil ruski narod sam, brez vsakega tujega vmešavanja, ki gotovo ne bi zasledovalo koristi Rusije. Pozabiti se ne sme, da je bil caristični režim v Rusiji tako slab, da ga Rusiji nobeden njen pravi prijatelj ne bi več privoščil. Iz tega ekstremno reakcionarnega režima je padla Rusija v drug ekstrem in ta skok sedaj drago plačuje. Tudi novi skok v reakcijo bi Rusija drago plačala in kdor Rusiji dobro želi, ji mora želeti samo to, da stopnje-

ma prestopi iz diktature v demokracijo.

Pripravljenost sovjetske vlade, da prizna ruske državne dolgovе caristične Rusije, je dokaz, da se nahaja sovjetski sistem v prav težki in resni krizi in da nastopa pot kompromisov. To je dobro znamenje.

Junaki in dezertjerji.

V boju poznamo junake in tudi dezertjerje, ki zapustijo v težkih prilikah svoje tovariše in se skrijejo — na varno.

Tudi v bojih, ki niso krvavi, poznamo junake, pa tudi dezertjerje. Italijani so nam vzeli lep košček naše zemlje in naši zasluženi bratje so morali stopiti v tiho, ali odločno in sistematično borbo za svoj obstanek. In dobro se držijo ti naši bratje, s svojo zavednostjo vlivajo respekt zatiralcu in mi se ne bojimo za njih usodo, mi vemo dobro, da bodo oni čuvali in tudi očuvali pradedovsko zemljo, da se je ne polasti tujec.

Pomilujemo naše zaslužene brate, ampak obenem smo ponosni na nje in na one junake, ki jih vodijo z ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Visoko cenimo posebno one junake, iz krogov inteligence, ki so ostali pri svojih bratih, da z njimi skupaj trpijo in prenašajo vse neprijetnosti italijanskega suženjstva.

Posebno učitelji so v velikem številu ostali na svojih mestih, ker so se dobro zavedali, da jih čaka med zaslužnim narodom sicer težavna, ampak lepa, idealna naloga, ki jo morejo vršiti res sami junaki. Vsa čast tem junakom, ki bodo dobili za svoje junaštvo samo eno nagrado: narodovo hvaležnost.

Pa našle so se, žalibog, tudi izjeme. Te dni so javili časopisi, da so italijanske oblasti zaprele na anektiranem ozemlju — 140 ljudskih šol, ker — ni učiteljev!

In kje so ti učitelji? Znano nam je, da je bilo šolstvo v teh krajih posebno razvito, kakor menda nikjer drugje na Slovenskem. In sedaj se mora zapreti 140 šol, ker — ni učiteljev!

Naj se nam to zameri kolikor hoče, biti hočemo odkriti in pravični in pove-mo na ves glas, da je veliko učiteljev iz Notranjskega in Primorskega — ušlo, dezertiralo v Jugoslavijo, na varno in zapustilo tamošnje šole, na katerih bi moralo vršiti veliko in lepo nacionalno nalogo.

Priznavamo: bilo je slučajev, ko je marsikomu ostal nadaljni obstoj na zaslužnem ozemlju nemogoč. Ampak to so posamezni slučaji, ki nikakor ne opravičujejo onih dezertacij v masah, ki smo jih gledali po prevratu in največja napaka takratne ljubljanske vlade je bila ta, da je te dezertjerje po vrsti kakor so prihajali, lepo nastavljala po šolah na svobodnem ozemlju, mesto da jih je opozorila na njihovo — narodno dolžnost.

Posledica tega dezertirstva in lahkomiselnosti tedanje ljubljanske «narodne» vlade je tukaj: radi pomankanja učiteljev je zaprtih na anektiranem ozemlju 140 slovenskih šol!

Tu ni nobenega opravičenja! Kdor ni bil naravnost prisiljen zapustiti svojega mesta — gotovo prav redki slučaji — bi moral ostati tam, ker je moral vedeti, da ne dobi namestnika in moral je tudi vedeti, kake bodo posledice njegovega dezertirstva!

Sramovati se moramo vsi, da je moralo biti radi strahopetnosti onih, ki bi morali biti pogumni in požrtvovalni zaprtih 140 slovenskih šol na anektiranem ozemlju, da se bo v onem delu našega naroda, ki je bil vedno najbolj napreden, začel širiti — analfabetizem. Te sramote ne izbrisajo krivci z nobenimi izgovori, ker kakor so mogli ostati na svojih mestih drugi, tako bi vsi lahko ostali. Seveda, v suženjstvu bi bili, pa saj ne bi bili sami in, končno, saj so bili poprej tudi!

Možje časa.

I.

Radikalec Savojic je napravil dober vic: Z Zupaničem osnoval stranko je in nov žurnal.

Stranka je in list je že — al' pristašev ni nikjer... Zdaj v Kočevju jih love, ker še svež je tam revir.

II.

Diplomat Štefanovič, ptičev vseh največji ptič... Prevč mu dal je Bog «modrosti», pa odklada jo v «Novice», da tud' naše bi betice b'le deležne «učenosti».

III.

Ključva, pljuva Prepeluh — redke rime so na «uh», še redkejši so ljudje, ki tak' hitro se levé.

Kaj on hoče ne pove; da slabo je, vsakdo vé. — Njegá čistilec je nekdaj star mož po tiho zašušljaj: «Prepeluh je človek mal!» Verjeli niso še tedaj...

IV.

O Korošcu manj se čuje; on za plotom rajše ruje, s shodi po deželi gnjavi: nihče tam ne ugovarja. On Bolgare če v državi... S to idejo se ukvarja, ker prav dobro se zaveda, da ne mara Srb Bolgara, Srba da Bolgar ne mara. Stranki prav je vsaka zmeda. —

V.

V «Jugoslaviji» Bračun se huduje kot kapun, kljuje, veka, brca, praska, vse brez vica in brez haska.

Pseudonim si mož je zbral, ker se javnosti je zbal, čeprav klevetnike svoj čas brezimce je psoval na glas.

VI.

Ljubljani vsej je znan Kocmur, ki rima bodi zanj mehur, ki na široko se napne, a v njem praznosta tužna le.

On stanovanjsko krizo zdravi. «Podrite kar kasarne», pravi, «opeka, stari mater'al še drago bode se prodal!»

Parcele prec' se naj prodajo, tam hiše nove pozidajo! T'ko bo korist občinstvo 'melo, Kocmurjev ime «slovelo»...

Mimogrede.

Kralj se je vrnil v Beograd in ministrski predsednik Pašić tudi. Po vrhu pa še parlament zboruje. Ubogi «Avtonomist», katero kost boš zdaj glodal?

Le brez skrbi, «Avtonomist» ne umre lakote! Bog je uslišal prošnjo klerikalcev in vrgel je «Avtonomistu» novo kost: koncentracijo. V to kost se je sedaj zagrizel «Avtonomist» in jo glode, da se kar iskre delajo, ker kost je trda, «Avtonomistovi» protektorji, ki bi hoteli južni del države razdeliti med Albance in Bolgare — ne pridejo v Jugoslavijo na vladol! Sicer pa: dober tek!

Ta nesrečna koncentracija! Zdaj je ona naenkrat postala potrebna tudi v ljubljanskem občinskem svetu. Nam se je že zdavnaj zdelo, da bi bila koncentracija koristna Ljubljani, ali takrat so koalirane stranke mislile, da njim koncentracija ni potrebna in so hoteli ostati lepo sami med sabo. Sedaj šele so začeli koalicijski uvidevati, da je težko biti samim, posebno ker sloge ni v hiši in zato vzdihujejo po koncentraciji, t. j. po takih razmerah, v katerih bi si oni jezike brusili, demokrati pa — delali. Mi bi pa radi videli, da bi koalicija SLS-NSS-JSDS začela že enkrat delati, ker da si zna jezike brusiti, to dobro vemo in bi jo radi videli tudi pri delu. Zato koncentracija niti v Ljubljani ne bi bila dobra — naj le vlada «večina».

Naši montanisti so pa res tudi pravi ljudje. Zagnali so velikansko vpitje, ker so jih izključili iz montanistične visoke šole v Leobnu. Človek bi mislil, da v domovini nobene take šole ni in da je dijakom na ta način onemogočeno nadaljevanje študij, pa pride «Jutro» in pove, da se montanisti na ljubljanski tehniki lahko naučijo vsega onega, kar se naučijo v Leobnu! Potemtakem je bila cela afera popolnoma odveč. Čemu pa sploh hodijo naši montanisti v Leoben po montanistično znanje, ako je ono na razpolago v Ljubljani, kjer jih nihče ne bi metal iz šole?

Tudi to smo omenili samo «mimo-grede», četudi bi se dalo pisati celo poglavje o tem, kako vleče našo mladino iz prijazne domovine v — sovražno tujino.

Konec gloriije.

V nekem listu smo čitali, da je napravil Karel Habsburški najcenejšo vožnjo, ker se je pripeljal iz Švice na Madžarsko za eno krono, iz Madžarske se je pa odpeljal — zastonj.

Dobro poučeni pripovedujejo, da je prišel Karel v Šopronj v «navadni» civilni obleki in da je takoj zahteval «primerno» obleko in je tudi dobil — maršalsko uniformo, ki jo je nosil povodom zadnjega obiska v Budimpešti, potem jo je pa pustil v Subotišču, odkoder jo je poslal v Šopronj major Osztenburg, ki je vedel za Karlov povratek.

In tako se je Karel v maršalski uniformi podal proti Budimpešti in doživel nesrečo. V tej uniformi se je potem odpeljal tudi po Donavi, njegova žena pa v potni obleki. Ob sedmih zjutraj sta izstopila ob Donavi iz vlaka in odšla molče skozi špalir Horthyjevih vojakov v polni bojni opremi na angleški monitor, kjer sta se kratko poslovila od svojega spremstva. Samo papežev nuncij v Budimpešti je šel z ekskraljevsko dvojico na sam monitor in ostal še cele pol ure v razgovoru!

To je zelo interesantno. Sicer je dobro znano, kako dobri odnošaji so vedno vladali med Habsburgovci in Vatikanom, ali da se diplomatski zastopnik Vatikana tako ostenativno kaže prijatelja našega sovražnika — no, tega so resnično zmožni samo vatikanski diplomati. Zapomnili si bomo to breztačnost papeževe diplomacije proti nam!

Angleški monitor je priplul s Karlom kmalu v naš del Donave in tu sta se angleškemu monitorju pridružila tudi naša dva monitorja, da bo stvar bolj sigurna. Pa na naši Donavi je imel Karel takoj smolo, angleški monitor je kmalu zadel — na pesek in več ur je trajalo, predno je prišla iz Beograda pomoč.

Donava je v tem letnem času pač zelo nizka in težko se je izogibati peščenim sipinam. Zato se je vozil Karel po jugoslovanskem delu Donave pač veliko počasneje kot v aeroplanu na Madžarsko. Sicer pa: v aeroplanu se je vozil za eno krono, v monitorju pa zastonj.

Kratka, prav kratka je bila Karlova gloriija. Na celi tej dogodovščini je pravzaprav, čisto človeško vzeto, precej tragike, ker Karla so faktično premotili lahkovrneži (Lehar, Osztenburg in drugi), ki so mu sporočili, naj se takoj vrne na Madžarsko, kjer ga ves narod sprejme v triumfu — — —

Lep triumf: brezplačen vojni listek — na Madeiro ali kdo ve kam — — —

Karel — sneženi mož.

Pondeljek je bil dan nepričakovanih iznenadenj.

Karel in sneg!

Čuden, res čuden slučaj...

Hodil sem po snegu in mislil na ono kombinacijo...?

In vidim: vsi so se ustrašili pred nepričakovanim snegom — in vsi so se ustrašili pred nepričakovanim Karlom.

Kogarkoli srčam, vsem se vrti po glavi — sneg in Karel!

Ali ni ta pojav, ta čudna kombinacija značilna, simbolična? Kdo ve?

In vidim dalje: nihče se ni razveselil snega, izvzemši morda majhne drobne otročiče. Enako se nihče ni radoval radi Karlovega prihoda, izvzemši morda par brezumnih njegovih političnih otrok!

V začetku sem se tudi jaz zamislil. Kaj bo sedaj?

Pa sem se kmalu potolažil in se v sebi nasmehljaj, da, nasmehljaj sem se...

Zakaj? Zato, ker so zakoni prirode jasni:

Solnce proti snegu. — Pravica proti Karlu!

Gorkota zemlje bo raztopila sneg in sneg bo zginil, ker mora zginiti.

Duh novega časa, duh demokracije, državljanska zavest in ljubezen do domovine odpodi gosp. Karla — in Karel bo zginil; mora zginiti!

To je zakon velike matere Prirode, ki je dala človeku zdrav razum in vse pravilno uredila; njej nihče ne more nasprotovati, tudi ne gosp. Karel Habsburg, ki nas je malo prestrašil, ali verujte mi, da je to snežni mož...

Pomirite se, vznemirjeni!

V Ljubljani, 25. oktobra 1921.

L. D. J.

Zapiski.

Živela izvirnost! V nedeljo 30. oktobra je prinesla ljubljanska «Jugoslavija» izviren telegram iz New Yorka! Vsebinska: Slovenski poduk v Ameriki. Isto vest so prinesli hrvatski listi 14 dni prej, LDU. pa prejšnjo soboto. Vkljub temu se «Jugoslavija» ni strašila ni truda ni stroškov in si je od svojega «posebnega» (ali morda celo stalnega) poročevalca v Ameriki naročila za težke dolarje izvirno poročilo. In gospod Rupnik celo veruje, da je res!

Kdo je proti intervenciji Male antante? Kdo drugi! Vsi Lahji, vsi madžaroni v Prekmurju, Novem Sadu in na Slovaškem, češki Nemci in — in slovenski klerikaleci! Češki Nemci in slovenski klerikaleci «odločno svare» in dajejo razne dobre svete, vse le za sveto vero, za avtonomijo, narodnost in za strankarsko hujskarijo, ki se ne ustavi niti pred državnimi interesi. Ti ljudje jih nočejo videti, ampak jih zanikajo, ker vidijo le sebe in svoj trebuh.

«Avtonomist» je pogruntal, da pomeni naš odločni nastop — hud neuspeh. Gospod Prepeluh se očitno resno trudi, da izgubi zadnjo troho resnobe in prevdarka in da sledi le svoji razvijajoči se politični histeriji.

Res je! Spremenili so se! Klerikaleci in drugi podobni možakarji namreč vedno trde, da niso več šuštrovci in da so se od leta 1914. naprej bistveno spremenili. Res je! Spremenili so se! Leta 1914. so namreč pisali za vojno Madžarske proti Srbiji in proti vsemu Jugoslovanstvu, danes pa odločno svare proti pohodu Jugoslavije proti Madžarski.

In vendar se niso spremenili! Zakaj ne? Takrat, leta 1914., so bili avstrijskanti in madžoroljubci, ker jim je to neslo vladno na Kranjskem, denar, politično moč. Letos pa so za federalizem in proti intervenciji na Madžarskem, ker, — no pa naj govore sami: (1.) Danes ne gre več proti Karlu, ker je ugotovila sama Velika antanta, ki je gotovo «dobro informirana. 2.) Ker bi «agitacija za vojno» požrla «Slovencu» — — — naročnike!

Ne, ne, niso se spremenili!

Zapiski za kulturne delavce. «Ne pljuvajte po tleh.» «Slike ali članke izrezavati iz revij ali časopisov je strogo prepovedano.» «Kričanje in petje je policijsko najstrožje prepovedano. Varstveni organi imajo nalog, krivce odstraniti iz prostorov.» Ti napisi se bleste v okolici stalne mize «kulturnih delavcev» v eni največjih ljubljanskih kavarn. Brez potrebe že nj uprava obesila teh napisov. Seveda ne dolžimo onih takozvanih «kulturnih delavcev», da so napisi zaradi njihovega delovanja. Pričakujemo le, da se ti ljudje namesto bedastih deklaracij in zahrbtnih poskusov demontiranja pametnih misli prično pečati tudi s slovensko kulturo, in da prispevajo k onemu delu, ki hoče ljudi vzgojiti, da takšni napisi vsaj v najboljših lokalih ne bodo več potrebni.

Nekaj za «Avtonomista». Neki slovenski fant, ki služi pri vojaki v Srbiji, je pisal staršem obupno pismo o razmerah v katerih se nahaja on in njegovi slovenski tovariši. Gladovati mora in nekako vodo piti, od katere zobje izpadajo in ako bo sto let živel, ne bo pozabil časa, ki ga je preživel v Srbiji pri vojaki. Ako bi «Avtonomist» dobil to pismo, bi napravil gotovo veliko afero in jo porabil za svojo separatistično propagando. «Jutro» pa poroča, da je prišlo pismo v prave roke in odredila se je stroga preiskava, ki je dognala ne samo, da se je fant pri vojaki zredil za par kilogramov in močnejše telesno razvil, temveč da je napisal ono pismo samo zato, da bi omehčal očeto sree in izvabil od nje — čim več denarja. S tem se fant samo zagovarja! In to gotovo ni edini slučaj, temveč bo več takih in tako nastajajo pravljice o pomanjkanju, ki ga trpijo naši vojaki, ki so dobro hranjeni in se z njimi postopa veliko lepše kot se je včasih postopala z njimi! Sedaj bomo vsaj vedeli, kaj je dati na take «tožbe», ki jih nekateri listi tako radi priobčujejo, ali jih pa tudi — sami fabricirajo, držeč se načela, da namen posvečuje sredstva.

Med vrstami.

Vojaški vpoklici ne dajo miru klerikalnim listom. «Slovenec» modruje, «Novi čas», seveda, še bolj in iz vsega se vidi samo eno: jeza, da ne vodijo državne politike Korošci, Drinkoviči in Protiči...

Pa navzlic vsem klerikalnim hujskarijam se vrši «mobilizacija» v najlepšem redu, tako, da smo lahko ponosni na naše rezerviste.

«Jugoslavija» priobčuje «pesmi» o — profitarstvu.

In profitarstvo očita ministroma Pribečeviću in Kukovecu! Potem se pa še čudi, ako se jo imenuje z edinim pravim imenom: revolver.

Razno.

— Prvi labud se je že oglašil. Zapel je labudjo pesem na koncu včerajšnjega Gjuricevega predavanja v Jakopičevem paviljonu. Izjavil je, da ga predavanje o zgodovini visoke grafike — ne zanima; zbrano občinstvo pa je takoj spoznalo, kam labud kremplje moli, ter se je odločno postavilo na stran odličnega predavatelja. Gospod P. jo je moral hitro odkuriti ter je s tem dosegel, da ni bil vržen na cesto. Vsekakor tudi uspeh.

— Čudna slovenščina. Hišni posestnik nam piše: Predpotopno slovenščino piše «Moj dom», glasilo hišnih posestnikov. Ali ne «zamoremo» najti hišni posestniki v naših vrstah vsaj enega moža, ki bi «zamogel» pregledati slovenščino, predno pride v tisk in «isto» malo popraviti?

Največja zaloga klavirjev in pianinov v Ljubljani.

Tvrda J. Dolenc, Ljubljana, Hilsbergova ulica 5, priporoča v nakup najboljših instrumente prvovrstnih tovarov po solidnih in zmernih cenah.

**POLNOGUMIJASTI
OBROCI ZA TOVORNE
AVTOMOBILE
PNEVMATIKA ZA KOLESA IH AVTOMOBILE
KOLESA
AVTOMOBILI
NAJCENEJE**

J. GOREC

LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA C. 14

V trgovini

O. BERNATOVIČ

Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni:

moške obleke	od 650 K naprej
Raglan	1100 „ „
moške hlače	150 „ „
damski plašči	550 „ „
damski kostumi	600 „ „
damske mod. obleke „	900 „ „
damska krila	300 „ „
in kožuhovina	300 „ „

Vse te stvari so na ogled o vsakem času.

„JADRAN“ d. z o. z. LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA 9

priporoča:

**kolonijalno in špecerijsko
blago ter žitne pridelke.**

Točna in solidna postrežba.

Telefon št. 508.

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 4

da je kredite v obrtne svrhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtniških in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

St. post. ček. urada 12.051.

Obretnuje vloge na tekoči račun in vložne knjižice s

4%

od dne vloge do dne dviga.